

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

ENGİN ERKAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/102624
Karar Tarihi : 18/11/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FİDAN
Yılmaz AKÇİL
Raportör : Hüseyin ERAL
Başvurucu : Engin ERKAN
Vekili : Av. Sezer ÇAKMAK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idari para cezasının iptal edilmesi talebiyle sulh ceza hâkimliğine yapılan başvuruda karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Karayolları Genel Müdürlüğü 10. Bölge Müdürlüğü (Bölge Müdürlüğü) "*İzinsiz Levhalar*" konulu 8/5/2020 tarihli yazısıyla Arhavi İlçe Jandarma Komutanlığından 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 16. maddesine aykırı şekilde kara yolu kenarına konulan levha ve tabelalarla ilgili tespit işlemi yapılmasını talep etmiştir.

3. Arhavi İlçe Jandarma Komutanlığı, söz konusu yazı doğrultusunda Bölge Müdürlüğünden izin veya uygun görüş almaksızın kara yolu kenarına tanıtıcı reklam tabelaları yerleştirdiği gerekçesiyle Ç. Bungalov Cafe ve Restorant ile P. Restorant ve Alabalık isimli işyerleri hakkında 22/5/2020 tarihli tutanak tanzim etmiştir. Ayrıca P. Restorant ve Alabalık ünvanlı işletmenin sahibinin başvuru olduğunu belirten tutanak da düzenlenmiştir. Kolluk görevlilerince düzenlenen Tebliğ Tutanağı ise başvuru tarafından 22/5/2020 tarihinde *işletme sahibi* olarak imzalanmıştır.

4. Bölge Müdürlüğü, Arhavi İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından gönderilen tutanaklar doğrultusunda başvuru hakkında 24/6/2020 tarihli İdari Yaptırım Karar Tutanağı ile 6.218 TL para cezası uygulanmasına karar vermiştir. İdari Yaptırım Tutanağı başvurucuya 16/7/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

5. Başvurucu, İdari Yaptırım Tutanağı'nın iptali amacıyla 24/7/2020 tarihinde Arhavi Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) başvuruda bulunmuştur. Başvuru dilekçesinde özet olarak İdari Yaptırım Tutanağı'na konu P. Restorant ve Alabalık isimli işyerindeki ortaklığının 2005 yılında sona erdiğini, ortaklığının bittiği tarihten sonra tabelanın yerleştirildiğini, cezayı düzenleyen görevlinin politik sebeplerle haksız olarak işlem yaptığını, ticaret sicil ve vergi kayıtları araştırıldığında işletmeyle ilgisinin kalmadığının anlaşılabileceğini beyan etmiştir. Hâkimlik 4/8/2020 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip Tutanağı'nda idari yaptırıma konu bilgi ve belgelerin Bölge Müdürlüğünden istenmesine karar verilmiştir.

6. Bölge Müdürlüğü; dosyaya sunduğu yazı cevabında, mevzuata aykırı şekilde tabela yerleştirilmesi nedeniyle uygulanan yaptırımın hukuka uygun olduğunu belirtmiş ve dayanak belgeleri dosyaya ibraz etmiştir. Hâkimlik 27/4/2021 tarihli yazıyla P. Restorant ve Alabalık isimli işyerine ait ticaret sicil kayıtları ile işletmenin ilgili tarihteki yetkili ortağının kim olduğunun ticaret sicil müdürlüğünden sorulmasına karar vermiştir. Arhavi Ticaret Sicil Müdürlüğü 29/4/2021 tarihli yazı cevabında, P. Restorant ve Alabalık isimli şirkete ait kayıtlara rastlanmadığını bildirmiştir. Hâkimlik bu defa -yaptırım kararının tarihini belirtmeksizin- işletmenin sahibinin araştırılmasını Arhavi İlçe Jandarma Komutanlığından talep etmiştir. 27/8/2021 tarihli tutanak ile P. Restorant ve Alabalık işletmesinin sahibinin F.H. olduğu bildirilmiştir.

7. Hâkimlik, dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde vermiş olduğu 26/7/2022 tarihli kararla itirazın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi *"...Her ne kadar Hakimliğimizce yapılan araştırma sonucunda düzenlenen tutanakta işletme sahibi muteriz olarak belirtilmemiş ise de idari para cezası tutanağının düzenlendiği tarihte yapılan kolluk araştırmasında muterizin işletme sahibi olduğunu beyan etmesi ve levhanın kaldırılması hususunda düzenlenen tebliğ evrakını tebellüğ etmesi bir arada değerlendirildiğinde, muterizin işletme sahibi olduğu sonucuna varılarak itirazın reddine karar verilmiştir."* şeklinde açıklanmıştır.

8. Başvurucu; karara karşı sunmuş olduğu itiraz dilekçesinde ticaret sicil kayıtlarına göre işletme ve tabelayla ilgisinin olmadığını, idari para cezası esas yönünden doğru kabul edilse dahi tabelanın yerleştirilmesi konusunda izin alınıp alınmadığını bilmesinin mümkün olmadığını, Ç. Bungalov Cafe ve Restorant ile P. Restorant ve Alabalık işletmelerinin karıştırıldığını, itirazlarının karşılanmadığını, belediye başkanlığı görevi nedeniyle çok sayıda tebligat almasına bağlı olarak ilgili yaptırım kararını da tebliğ almış olabileceğini beyan etmiştir. Artvin Sulh Ceza Hâkimliği 16/9/2022 tarihli kararıyla *"...kararın dosya içindeki belge ve bilgilerle uyumlu olan verilere dayandırıldığı"* gerekçesiyle yapılan itirazı kesin olarak reddetmiştir.

9. Başvurucu, nihai hükmü 20/10/2022 tarihinde öğrendikten sonra 21/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyon tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; P. Alabalık ünvanlı işletmeye ait ortaklığının idari yaptırım kararı öncesinde sona erdiğini, İdari Yaptırım Tutanağı'na yönelik itirazının hangi gerekçeyle

reddedildiğinin karardan anlaşılmadığını, iki farklı işletme arasında hatalı değerlendirme yapıldığına yönelik itirazı hakkında ayrıca ve açıkça cevap verilmediğini belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; gerekçeli karar yükümlülüğünün yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı olarak yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamayacağı, gerekçeli karardan davanın esas sorunlarının incelenmiş olduğunun anlaşılmasının yeterli kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

13. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Somut olayda Hâkimlik, İdari Para Cezası Tutanağı'nın düzenlendiği tarihte yapılan kolluk araştırmasında başvurucunun işletme sahibi olduğuna beyan ettiği ve idari yaptırıma konu levhanın kaldırılması hususunda düzenlenen evrakı da tebliğ aldığı gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir (bkz. § 7). Başvurucu ise idari yaptırım uygulanan işletmeyle ilgisinin bulunmadığını ileri sürmüştür (bkz. § 5). Başvurucunun aşamalardaki itirazlarına göre ayrı ve açık yanıt verilmesini beklediği olgu hangi gerekçeyle işletme sahibi olarak kabul edildiğinin açıklanmasıdır.

18. İnceleme aşamasında Hâkimlik tarafından işletme sahibinin tespiti amacıyla ticaret sicil kayıtları istenmişse de yazı cevabının Hâkimliğin talebini karşılamadığı, kolluk vasıtasıyla yapılan araştırmada ise idari yaptırımın düzenlendiği tarihin dikkate alınmadığı anlaşılmıştır. Hâkimliklerin itirazı değerlendirme kararlarına bakıldığında itirazda dile

getirilen bu hususlarla ilgili değerlendirme yapılmadığı görülmektedir. Buna göre başvurucunun savunmalarında ileri sürüdüğü ve sonuca etkili olabilecek temel iddiaları ayrı ve açık olarak tartışılmamış, başvurucunun iddialarına cevap verilmemiştir.

19. Bu noktada belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin doğrudan ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine geçerek delil değerlendirmesi yapması söz konusu olamaz. Bu konuda asıl sorumlu ve yetkili olanlar ilk elden olayları inceleyen yetkili adli ve idari mercilerdir (*Cemil Danışman* [1. B.], B. No: 2013/6319, 16/7/2014, ř 58). Ancak başvurucunun itirazında belirttiği iddiasının kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olduğu ve bildirilen bu durum hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı görülmektedir.

20. Başvurucu idari yaptırım kararı uygulandığı tarihte işletmeyle ilgisinin bulunmadığına ve üzerine atılı kabahatleri işlemediğine dair iddiasını destekleyebilecek mahiyette itiraz sunmasına rağmen H kimlik e bu durum gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak tartışılmamış ve başvurucunun iddialarına cevap verilmemiştir. Sonuç olarak yargılamalara bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- h kimlikler ve itiraz mercilerinin davanın sonucuna etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

22. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şik yetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. G DER M

23. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, řř 54-60; *Aliğ l Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, řř 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, řř 93-100).

25. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahk miyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden

yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendiren sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

26. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Arhavi Sulh Ceza Hâkimliğine (D. İş 2020/183) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 664,10 TL başvuru harcı ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/11/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.